

Startklart för Jämtlands nya observatorium

Observatoriet Frostviken blir Sveriges första bergstoppsobservatorium.

I slutet av juli lades fundamentet till observatoriet 772 meter över havet uppe på Brännklumpen, utanför Gäddede i Jämtland, åtta kilometer från norska gränsen. Kupolen, som blir fem meter i diameter, har köpts in från företaget Sirius Observatories i Australien. Den har kommit med båt från Australien till Stockholm med slutleverans beräknad till slutet av augusti.

Enligt planen ska observatoriet invigas den 3 oktober av Jämtlands landshövding Britt Bohlin.

Projektet har fått ekonomiskt stöd från många håll.

– Först fick vi en gåva från Sparbanksstiftelsen på 750 000 kronor. Sedan en miljon från landstinget, och sedan en miljon från Tillväxtverket, så det blev nästan tre miljoner totalt, berättar initiativtagaren och projektledaren Olle Pålsson.

Blir Observatoriet Frostviken blir landets första bergstoppsobservatorium?

– Det tror jag absolut. Det ligger ovan trädgränsen, däruppe är det alldeles kallt. Dessutom kan man se ner till horisonten i 360 grader.

Åk bandvagn till toppen

För att observatörer ska kunna nå fjälltoppen har man köpt in en bandvagn som trafikerar sista sträckan upp till kupolen.

Olle Pålsson talar varmt om den praktfulla mörka himlen över Brännklumpen. Den jämtländska vinterkylan ser han inte som ett problem.

– Det är inte så farligt, säger Olle Pålsson. Temperaturen blir väl mellan 5 och 15 minusgrader. Jag har varit däruppe med skolklasser för att titta på himlen och det går ju bra. Sedan har vi en väldigt trevlig och mysig värmestuga. Den finns redan på plats och man kan till och med sova över där.

Fjärrobservationer över nätet

Observatoriet kommer att i första hand härbärgera ett 40-centimeters teleskop, snäppet större än det i Umeå. Tanken är att liksom Umeås observatorium, som öppnades 2007, erbjuda observationsmöjligheter till skolor och besökare. Det finns även planer att ordna fjärrobservationer över nätet.

– Vi ska installera dataprogram så att man kan styra via internet. Man ska kunna få ett lösenord, logga in och styra teleskopet hemifrån.

Planer finns också för ett planetarium vid turistbyrån i Gäddede, men finansieringen för det är ännu inte spikad.

En hemsida med bokningsformulär för teleskopet håller på att tas fram. Till dess den är igång kan den som är intresserad av att observera ta kontakt med Olle Pålsson på 076-780 2510.

Att observatoriet nu blir verklighet efter många år av planering gläder Olle Pålsson.

– Det känns fantastiskt för min personliga del. Det är nästan lite överkligt. Det här har varit lite av en dröm för mig, något som jag faktiskt inte trodde var möjligt.

www.frostviken.se

Såpbubblenebulosan

Den fem ljusår breda Såpbubblenebulosan, 4 000 ljusår bort i Svanens stjärnbild, upptäcktes först sommaren 2008 av den amerikanske amatörastronomen Dave Jurasevich. Några månader därefter blev den Dagens astronomibild hos NASA, och nu har proffsastronomerna från Kitt Peak-observatoriet släppt den här nya bilden, som togs den 19 juni 2009. Gasen i bubblan lyser på grund

av en het vit dvärgstjärna i dess mitt – den är en så kallad planetarisk nebulosa (enligt principen rund sak = "planet"). Kanske solen gör något sådant här om några miljarder år; det är i alla fall inte uteslutet. Tolkningsvarning utfärdas dock av Adam Frank, expert på planetariska nebulosor. I *New Scientist* förklarar han att nebulosan i själva verket kan vara en cylinder som vi tittar rakt ner i.